బీహార్ రాష్ట్రం

వర్సెస్

ధీరేంద్ర కుమార్ మరియు ఇతరులు

ఏప్రిల్ 27, 1995

[కె. రామస్వామి మరియు బి.ఎల్. హన్సారియా, న్యాయమూర్తులు.]

భూసేకరణ చట్టము, 1894:

సెక్షన్లు 4, 6, 9, 17(4) మరియు 5-A - ప్రభుత్వానికి తక్షణమే స్వాధీనం అవసరం – ప్రక్రియ - సెక్షన్ 5-A కింద విచారణను నిలిపివేయడం మరియు సెక్షన్ 9 కింద నోటీసు జారీ చేయడం మరియు 15 రోజుల తరువాత స్వాధీనం చేసుకోవడం - సివిల్ దావా – నిర్వహించబడుతుందా – మధ్యంతర ఉత్తర్వులు – జారీ చేయవచ్చా – నిర్ణయం: లేదు.

1957 ఫిబ్రవరి 13న భూసేకరణ చట్టంలోని సెక్షన్ 4(1) ప్రకారం వివాదాస్పద భూమితో పాటు ఇతర భూములను ప్రజాప్రయోజనాల కోసం, అంటే గృహనిర్మాణ బోర్డు ద్వారా ఇళ్ల నిర్మాణం కోసం సేకరిస్తూ నోటిఫికేషన్ జారీ చేశారు. 1957 మార్చి 27న సెక్షన్ 6 కింద ప్రకటన ప్రచురితమైంది. ఈ భూమిని మార్చి 22, 1957న స్వాధీనం చేసుకుని, అదే రోజున గృహనిర్మాణ మండలికి అప్పగించారు. ఈ భూమిపై అనేక ఆక్రమణలు జరిగాయి, అనధికార నిర్మాణాలు జరిగాయి. ఆ భూముల నుండి ఆక్రమణదారులను తరిమికొట్టడానికి హౌసింగ్ మండలి చర్యలు తీసుకుంది. ప్రతివాది సబార్డినేట్ న్యాయమూర్తి న్యాయస్థానంలో టైటిల్ దావా వేసి, మధ్యంతర నిషేధాజ్ఞ కోసం CPC యొక్క ఆర్డర్ 39 రూల్ 1 కింద మధ్యవర్తిత్వ దరఖాస్తు, వర్తింప చేయును దాఖలు చేశారు. సబార్డినేట్ న్యాయమూర్తి విచారణ చేయదగిన సమస్యతో కేసును కనుగొని, వాది స్వాధీనం మరియు దావా భూమి యొక్క ఆనందానికి ఎటువంటి భంగం కలిగించకుండా లేదా దానిపై నిలబడి ఉన్న ఏదైనా నిర్మాణాలను కూల్చివేయకుండా దావాను పరిష్కరించే వరకు ప్రతివాదిని స్వాధీనం చేసుకోకుండా అప్పీలుదారులను అవరోధించుచూ నిషేధాజ్ఞను మంజూరు చేశారు. అప్పీల్ పై యథాతథ స్థితిని కొనసాగించాలని పేర్కొంటూ ఉన్నత న్యాయస్థానం దాన్ని సవరించింది. అందువల్ల ఈ అప్పీళ్ళు.

ఈ అప్పీళ్లలో ఇమిడి ఉన్న ప్రశ్న ఏమిటంటే, ఒక సివిల్ దావా నిర్వహించదగినదా మరియు చట్టంలోని సెక్షన్ 9 కింద జారీ చేసిన నోటీసుకు అనుగుణంగా భూసేకరణ చట్టం కింద కార్యకలాపాలు తీసుకొని లబ్ధిదారునికి అప్పగించిన చోట తాత్కాలిక ఆంక్షలు జారీ చేయవచ్చా అనేది ప్రశ్న.

అప్పీళ్లను అనుమతిస్తూ, ఈ కోర్టు

నిర్ణయించింది: 1. భూసేకరణ చట్టము యొక్క నిబంధనలు ప్రజా ప్రయోజనాన్ని నెరవేర్చడానికి ప్రముఖ డొమైన్ యొక్క అధికారాన్ని ఉపయోగించడం ద్వారా రాష్ట్రం భూమిని ఆర్జించుటకు రూపొందించబడ్డాయి. ఈ చట్టము ఒక పూర్తి నియమావళి మరియు ప్రజా ప్రయోజనాల కోసం ఉద్దేశించబడింది. [859 – D, G].

2. అవసరమైన ప్రభావం ద్వారా కేసును సివిల్ న్యాయస్థానం తీసుకునే అధికారం సెక్షన్ 9 CPC కింద మినహాయించబడింది. అలాగే రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 226 కింద విచారణలో ఉన్నత న్యాయస్థానం మినహా సెక్షన్ 4 మరియు సెక్షన్ 6 కింద నోటిఫికేషన్ యొక్క చెల్లుబాటు లేదా చట్టబద్ధత గురించి ప్రశ్నించే అధికారం సివిల్ న్యాయస్థానికి లేదు. కాబట్టి, సివిల్ దావా కూడా నిర్వహించదగినది కాదు. అటువంటి పరిస్థితి ఉన్నప్పుడు, ప్రాధమికంగా విచారణ చేయదగిన సమస్య ఉందని విచారణ న్యాయస్థానం కనుగొనడం నిలకడగా ఉండదు. అంతేకాకుండా, స్వాధీనం చేసుకుని ఇప్పటికే హౌసింగ్ బోర్డుకు అప్పగించారు. కాబట్టి, నిషేధాజ్ఞ యొక్క ఉత్తర్వు అధికార పరిధి లేకుండా ఉంది. విచారణ న్యాయస్థానం మంజూరు చేసిన మరియు ఉన్నత న్యాయస్థానం ధృవీకరించిన నిషేధాజ్ఞలు చట్టవిరుద్ధం. [859 – H, 860-A, B]

సివిల్ అప్పీలేట్ అధికార పరిధి: సివిల్ అప్పీల్ నెం. 5753/1995.

పాట్నా ఉన్నత న్యాయస్థానంలోని Misc. A. No. 16/1986 లో 7.2.86 తేదీ నాటి తీర్పు మరియు ఉత్తర్వు నుండి ఈ అప్పీలు ఉత్పన్నమైనది.

అప్పీలుదారు తరుపున ప్రమోద్ స్వరూప్ ఉన్నారు.

ప్రతివాది తరుపున యెస్.కె. సిన్హా ఉన్నారు.

న్యాయస్థానం ఈ క్రింది ఉత్తర్వులను వెలువరించింది:

అనుమతి మంజూరు చేయబడింది.

1986 ఫిబ్రవరి 7న పాట్నాలోని పాట్నా ఉన్నత న్యాయస్థానం Misc. A. No. 16/1986 లో ఆమోదించిన తీర్పు మరియు ఉత్తర్వు నుండి ప్రత్యేక అనుమతి ద్వారా ఈ అప్పీల్ తలెత్తింది. ఒక అధిసూచన సెక్షన్ 4 (1) భూసేకరణ చట్టము, 1894, 1/94 (సంక్షిప్తంగా, 'చట్టము') ప్రకారం ఫిబ్రవరి 13, 1957 తేదీన ప్రచురించబడింది, ప్రజా ప్రయోజనం కోసం ఇతర భూములతో పాటు వివాదాస్పద భూమిని స్వాధీనం చేసుకుంది, అవి పీపుల్స్ కోఆపరేటివ్ హౌస్ కన్స్ట్రక్షన్ సొసైటీ లిమిటెడ్ అని పిలువబడే హౌసింగ్ మండలి ద్వారా పిలువబడుతుంది. సెక్షన్ 6 కింద ప్రకటనను 1957 మార్చి 27న ప్రచురించారు. ఈ భూమిని మార్చి 22, 1957 తేదీన స్వాధీనం చేసుకుని, అదే రోజున హౌసింగ్ మండలికు ఇచ్చారు. ఈ భూముల్లో పలు ఆక్రమణలు, అనధికార నిర్మాణాలు జరిగినట్లు తెలుస్తోంది. ఆ భూముల నుండి ఆక్రమణదారులను తరిమికొట్టడానికి హౌసింగ్ మండలి చర్యలు తీసుకుంది. దాని కొనసాగింపుగా, ప్రతివాది పాట్నాలోని సబార్డినేట్ న్యాయమూర్తి-1 న్యాయస్థానంలో టైటిల్ దావా నెం. 329/85 ను వేశాడని మరియు మధ్యంతర ఉత్తర్వు కోసం CPC యొక్క ఉత్తర్వు 39 నియమం 1 కింద మధ్యవర్తిత్వ దరఖాస్తు, వర్తింప చేయును దాఖలు చేసినట్లు కనిపిస్తుంది. సబార్డినేట్ న్యాయమూర్తి అక్టోబర్ 18, 1985 నాటి తన ఉత్తర్వులో విచారణ చేయదగిన సమస్యతో కూడిన కేసును కనుగొన్నారు. తదనుగుణంగా, పిటిషనర్లు దావా భూమిని కలిగి ఉండటానికి మరియు ఆస్వాదించడానికి ఎటువంటి ఆటంకం కలిగించకుండా లేదా దానిపై ఉన్న ఏదైనా నిర్మాణాన్ని కూల్చివేయకుండా ప్రతివాదిని దావా ముగిసే వరకు తొలగించకుండా అప్పీలుదారులను అవరోధించుచూ నిషేధాజ్ఞ జారీ చేయబడింది. అప్పీల్పై, ఉన్నత న్యాయస్థానం దీనిని సవరించింది, అక్టోబర్ 18, 1985 తేదీ నాటికి కలిగి ఉండు యథాతథ స్థితి అని పేర్కొంది. అందువల్ల, ప్రత్యేక అనుమతి ద్వారా ఈ అప్పీళ్ళు.

చట్టంలోని సెక్షన్ 9 కింద జారీ చేసిన నోటీసుకు అనుగుణంగా భూసేకరణ చట్టం కింద కార్యవ్యవహారాలు తీసుకొని లబ్ధిదారుడికి అందజేసినప్పుడు సివిల్ దావాను కొనసాగించవచ్చా, మధ్యంతర ఉత్తర్వులు జారీ చేయవచ్చా అనేది పశ్న. ఈ చట్టము యొక్క నిబంధనలు ప్రజా ప్రయోజనాన్ని నెరవేర్చడానికి ప్రముఖ డొమైన్ యొక్క అధికారాన్ని ఉపయోగించే రాష్ట్రం ద్వారా భూమిని ఆర్జించుటకు రూపొందించబడ్డాయి. 1984 చట్టం 68 ద్వారా సవరించిన విధంగా చట్టం కింద ఊహించిన పత్రాలలో మరియు స్థానిక ప్రచురణలలో ప్రచురణ యొక్క పరిమితి మరియు విధానపరమైన దశలలో నోటిఫికేషన్ మరియు డిక్లరేషన్ను సరైన ప్రచురణ ద్వారా చట్టం యొక్క సెక్షన్

4 మరియు ఎస్ 6 లో ఉన్న చట్టబద్ధమైన అవసరాలను పాటించాలని రాష్ట్రం ఆదేశించబడింది. సెక్షన్ 6 కింద నోటిఫికేషన్లు మరియు డిక్లరేషన్ల ప్రచురణలో, ప్రజా ప్రయోజనం స్పటికీకరించబడుతుంది మరియు నిశ్చయాత్మకమవుతుంది. ఆ తరువాత, భూమిని స్వాధీనం చేసుకోవడానికి మరియు అధినిర్ణయము ఇవ్వడానికి భూసేకరణ అధికారికి అధికారం ఇచ్చే హక్కు రాష్ట్రానికి ఉంది. సెక్షన్ 11A ప్రకారం కింద ఊహించిన ప్రచురణ చివరి తేదీ నుండి 2 సంవత్సరాల లోపు అధినిర్ణయము ఇవ్వడానికి పరిమితిని సూచిస్తుంది. తగు విధముగా సందర్భంలో, ప్రభుత్వం భూమిని తక్షణమే స్వాధీనం చేసుకోవలసి వస్తే, అది సెక్షన్ 17 (4) కింద అధికారాన్ని ఉపయోగించి సెక్షన్ 5-ఏ కింద విచారణను నిలిపివేస్తుంది. ఆ తర్వాత సెక్షన్ 9 ప్రకారం పార్టీలకు నోటీసులు జారీ చేసే హక్కు రాష్ట్రానికి ఉందని, 15 రోజుల గడువు ముగిశాక, అధినిర్ణయము రాకముందే తక్షణమే స్వాధీనం చేసుకునే హక్కు రాష్ట్రానికి ఉందన్నారు. లేకపోతే, అది సెక్షన్ 12 కింద అధినిర్ణయము తర్వాత స్వాధీనం చేసుకుంటుంది. అందువల్ల, ఈ చట్టము ఒక పూర్తి నియమావళి అని, ఇది ప్రజా ప్రయోజనాలకు ఉపయోగపడుతుందని చూడవచ్చు. అందువల్ల, ప్రస్తుతం సూచించినట్లుగా, CPC సెక్షన్ 9 కింద కేసును పరిగణనలోకి తీసుకునే సివిల్ న్యాయస్థానం యొక్క అధికారాన్ని మినహాయించారని, సెక్షన్ 4 కింద ప్రకటన యొక్క చెల్లుబాటు లేదా చట్టబద్ధత లేదా చట్టబద్ధతను ప్రశ్నించే అధికార పరిధి రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 226 ప్రకారం విచారణలో ఉన్నత న్యాయస్థానం మినహా సివిల్ న్యాయస్థానానికి లేదని మేము భావిస్తున్నాము. కాబట్టి, సివిల్ దావా కూడా నిర్వహించదగినది కాదు. అటువంటి పరిస్థితి ఉన్నప్పుడు, ప్రాధమికంగా విచారణ చేయదగిన సమస్య ఉందని విచారణ న్యాయస్థానం కనుగొనడం సమర్థనీయం కాదు. అంతేకాకుండా, స్వాధీనం చేసుకుని ఇప్పటికే హౌసింగ్ మండలికు అప్పగించారు. కాబట్టి, నిషేధాజ్ఞలు ఉత్తర్వులు అధికార పరిధి లేకుండా ఉన్నవి.

అందువల్ల విచారణ న్యాయస్థానం మంజూరు చేసిన మరియు ఉన్నత న్యాయస్థానం ధృవీకరించిన ఉత్తర్వులు చట్టవిరుద్ధం. అప్పీల్, తదనుగుణంగా, అనుమతించబడింది మరియు దిగువ న్యాయస్థానాల ఆదేశాలు పక్కన పెట్టబడతాయి, కానీ, ఈ పరిస్థితులలో, ఖర్చులు లేకుండా.

అప్పీల్ అనుమతించబడింది.